

Vad handlar egentligen ITPS-rapporten om?

PONTUS BRAUNERHJELM
OCH ANDERS LUNDSTRÖM

REPLIK

Författarna till ITPS-rapporten har i sin replik till oss (Scocco m fl 2007) ett tonläge som tyder på en sårad självkänsla där argumenten drivs av känslor mer än av rationellt framtagna saksak. Tonen är ganska sluggerbetonad, man vill lite förment hävda att vi bevakar ett småföretagarintresse, det blir lite långsökt. Ett fint gammalt ordspråk gör sig osökt påmint: Tomma tunnor bullrar mest.

Till skillnad från Scocco m fl anser vi oss inte besitta sådan kunskap att vi exakt kan hävda hur verkligheten ser ut. Det är oss främmande att försöka spalta upp i detalj vad som är fel eller rätt, men det är centralt för oss att kunna ifrågasätta såväl resultat som metoder som är luddigt motiverade eller där basen för analysen verkar svajig.

Vi hävdar med emfas att det är viktigt med försiktighet och ödmjukhet när man tolkar empiriska resultat som regelmässigt baseras på en partiell bild av verkligheten. En god ledstjärna i det avseendet är filosofen Karl Poppers kritiska rationalism som bygger på att falsifiera hypoteser som är härledda ur en modell eller empiriska observationer. Att man observerat 100 vita svanar innebär inte att alla svanar är vita. Det tycker vi är en omistlig del i ett analytiskt arbete, särskild om ambitionen är att det ska ha en vetenskaplig grund.

För övrigt finns det ett vedertaget sätt att pröva sina alster om man vill hävda att de håller en vetenskaplig kvalitet, nämligen att skicka in dessa till vetenskapliga refereegranskade tidskrifter.

Vi väljer att sparsamt kommentera Scocco m fls replik som är skriven i af-

fekt och inte håller ihop rent logiskt och dessutom innehåller en mängd motsäggelsefulla påståenden. Scocco m fl har skjutit in sig på ”Felaktiga påståenden 1–5”. Bevisföringen känns lite omständlig och inte särskilt övertygande. Men det går säkert att hitta felaktigheter i vår artikel. Vår kritik har dock främst inriktats på den övergripande bild som ITPS förmedlat kring nyföretagandet och om det är rimligt att en myndighet går ut med mycket kraftfulla policyslutsatser som förefaller sakna grund i den underliggande analysen. Vi påpekade också att vi tyckte att ITPS-rapporten höll god kvalitet i andra delar.

Några mer övergripande påståenden är dock på sin plats. Vi har aldrig påstått och anser givetvis inte att nyföretagandet i sig ska ses som någon form av maximeringsfunktion. Det som är intressant är att maximera samhällsnyttan, det är i princip alltid målfunktionen i nationalekonomisk analys. Naturligtvis finns det dock andra målfunktioner, t ex vinstmaximering för företag och nyttoximering för individer. Ett annat exempel kan hämtas från public choice-litteraturen som visar att myndigheters målfunktioner riskerar leda till konflikt med samhällsnyttan och suboptimering därför att man agerar utifrån eget snävt definierade intressen som har att göra med tilldelningen av medel, individers ekonomiska vinning och makt etc.

Vi vill också understryka att mycket talar för att nya företag är viktiga för ett dynamiskt näringsliv. Det finns en mycket omfattande och växande litteratur på området; för referenser hänvisas till Braunerhjelmns artikel i ett tidigare nummer av *Ekonomisk Debatt* (Braunerhjelm 2007a). Se också Baumol (2002, 2007), Wennekers och Thurik (1999), Audretsch m fl (2007), Reynolds (2007) och Lundström och Stevenson (2005). För en översiktsartikel, se Braunerhjelm (2007b).

Pontus Braunerhjelm innehar Leif Lundblads donationsprofessur i internationellt företagande vid KTH och är huvudsekreterare i Globaliseringsrådet. Under senare år har hans forskning berört kopplingen mellan entreprenörskap, regional dynamik och ekonomisk tillväxt. pontusb@infra.kth.se

Anders Lundström är VD för Forum för småföretagsforskning och gästprofessor vid Mälardalens högskola. Hans forskning har inriktats på komparativa studier av entreprenörskaps- och småföretagspolitik i olika länder. lundstrom@fsf.se

Därför har vi i vårt tidigare inlägg försökt vidga perspektivet genom att peka på den empiriska forskning som vuxit fram under senare år både inom makro- respektive mikroekonomin kring nyföretagande, entreprenörskap, innovationer och tillväxt. Vi ser inget motsatsförhållande mellan olika former av företag men tror att politiken och dess utformning har olika roller att spela beroende på vilken typ av företag vi diskuterar. Vår främsta invändning handlar alltså om hur ITPS kom fram till att nivån på nyföretagandet är tillräcklig eller t o m skadlig för svensk ekonomi. Med ett bredare dynamiskt perspektiv är svaret inte entydigt.

Vi anser också att ITPS har missförstått den s k GEM-studien. Den är förknippad med brister precis som de data som ITPS använt sig av. Men GEM bygger på en kombination av företagare som befinner sig i en startprocess och s k unga företag (yngre än 42 månader). Forskarna har ägnat mycket tid åt att försöka få fram när en verklig startprocess kan sägas ha påbörjats liksom åt att skapa internationellt jämförbara statistiska underlag. I dessa typer av jämförelser hamnar Sverige liksom flertalet EU-länder relativt lågt, inte bara för enskilda år utan också sett över en längre tidsperiod.

Scocco m fl vacklar lite i sina egna tolkningar av rapporten i de olika debattinlägg som gjorts men står i princip fast vid sina huvudresultat som förts fram till en bredare publik. Dessa måste starkt ifrågasättas. Tidpunkten, som startar i en högkonjunktur och slutar mitt i en lågkonjunktur, är mycket illa vald. Det är skillnad på arbetsproduktivitet och totalfaktorproduktivitet, de fångar delvis upp olika effekter. Arbetsproduktiviteten påverkas av realkapitalinvesteringar vilka legat relativt lågt under en längre tid i Sverige. Detta i sig reser flera frågor kring produktivets-

utvecklingen, effekten av s k hedoniska prisindex m m. Sverige har klättrat upp i produktivitetsstatistiken, det är korrekt, och låg under 1990-talet något ovanför snittet jämfört med andra länder. Låt oss vänta något innan vi drar alltför stora växlar på de senaste årens förbättringar.

Vi tycker också att formuleringen ”ITPS studie pekar på att *bättre* resultat skulle kunna uppnås om åtgärderna riktades mot nya företag som nått en viss mognad och som har tillväxtpotential” (Scocco m fl 2007, s 56) är bekymmersam. Hur vet ITPS detta? Vem ska göra en bedömning av vilka nya företag som har tillväxtpotential? Vilka policyinstrument har ITPS i tankarna? Så vitt vi förstår har inte ITPS gjort någon utvärdering eller helhetsbedömning av näringspolitiken och inte heller av insatser riktade mot nya företag respektive etablerade företag.

Sammanfattningsvis står vi fast vid vår kritik, vi anser att det är synd (och kanske t o m skadligt) att ITPS dragit alltför stora växlar på sina statistiska analyser. Resultaten i sig är väl värda att diskutera även om möjligheterna till relevanta internationella jämförelser är begränsade. Dessutom anser vi att det borde vara spännande att få igång en diskussion kring och en analys av näringspolitikens utformning. Läsarna av denna replikväxling får själva dra sina slutsatser, vi rekommenderar intresserade att läsa rapporten (Andersson 2006). Vi önskar också ITPS lycka till med framtida studier.

REFERENSER

- Andersson, L-F (2006), ”Företagsdynamik och tillväxt”, A2006:016, ITPS, Stockholm.
- Audretsch, D, I Grilo och R Thurik (red) (2007), *Handbook of Research on Entrepreneurship Policy*, Edward Elgar, Cheltenham.
- Baumol, W (2002), *The Free-market Innovation Machine – Analysing the Growth Miracle of Capitalism*, Princeton University Press, Princeton.

Baumol, W (2007), "Small Firms: Why Market-Driven Innovation Can't Get Along without Them", rapport presenterad vid IFNs konferens i Vaxholm.

Braunerhjelm, P (2007a), "Behövs entreprenörerna – Om deras betydelse för kunskapsutveckling, kommersialisering och tillväxt", *Ekonomisk Debatt*, årg 35, nr 6, s 19-33.

Braunerhjelm, P (2007b), "Entrepreneurship, Knowledge and Growth", *Foundations and Trends in Entrepreneurship*, under publicering.

Lundström, A och L Stevenson (2005), *Entrepreneurship Policy. Theory and Practice, Inter-*

national Studies in Entrepreneurship, Springer, Boston.

Reynolds, P (2007), "US Panel Study of Entrepreneurial Dynamics", rapport presenterad vid Småföretagsdagarna i Örebro.

Scocco, S, P Vikström och L-F Andersson (2007), "Svar till Braunerhjelm och Lundström", *Ekonomisk Debatt*, årg 35, nr 5, s 55-60.

Wennekers, A R M och A R Thurik (1999), "Linking Entrepreneurship and Economic Growth", *Small Business Economics*, vol 13, s 27-55.